

Dosáhli jsme skvělé úrovně

Prevence – zejména kriminality – téma aktuální po celý rok, v současné době by ovšem nabývaly na důležitosti některé konkrétní projekty. Okolnosti ale způsobily, že zatímco loni touto dobou se preventisté měli co otáčet, letos jejich posluchači sedí zavření doma. To ale neznamená, že prevence zmizela. Pojďme se na ni proto v tomto čísle podívat blíže, třeba i v kontextu toho, jak těm, kdo se prevencí zabývají, narušila pandemie plány. Jaký je systém prevence kriminality v ČR? Vysvětluje šéf odboru prevence kriminality Michal Barbořík.

Foto Ladislav Adámek

■ Vysvětlil byste nám systém prevence kriminality v ČR?

Prevence kriminality sice spadá do působnosti Ministerstva vnitra jako ústředního orgánu státní správy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku, nicméně pro koordinaci této problematiky zřídila vláda ČR již v roce 1993, společně s koncepcí a programem prevence kriminality, při Ministerstvu vnitra meziresortní iniciační, koordinační a metodický orgán – Re-

publikový výbor pro prevenci kriminality. Ten má už 26 členů a kromě MV a Policie ČR jsou tu zastoupeny i další resorty, všechny složky justice, vládních odborů a agentur, ale také samosprávy (Asociace krajů ČR, Svaz měst a obcí ČR). I když republikový výbor zahrnuje pouze zástupce veřejné správy, v dalších poradních orgánech a pracovních skupinách odbor prevence kriminality (OPK) úzce spolupracuje i s neziskovým sektorem

(zejména v oblastech práce se zvlášť zranitelnými oběťmi), privátní podnikatelskou sférou (situační prevence), ale i s vysokými školami a vědeckými institucemi na výzkumech, studích a nových přístupech.

Předmětem činnosti republikového výboru je vytvářet a sjednocovat koncepci preventivní politiky vlády ČR na meziresortní úrovni a metodicky napomáhat při její realizaci na všech úrovních veřejné správy. Republikový výbor rovněž předkládá vládě strategii prevence kriminality pro stanovené období. Schvaluje také žádosti o dotace v rámci Programu prevence kriminality pro územní samosprávné celky.

Většina resortů zastoupených v republikovém výboru dále přijímá i vlastní strategie a koncepce prevence kriminality v oblastech své působnosti.

■ Je logické, že MV spolupracuje s Policií ČR, přesto se zeptám, jak přesně tato spolupráce vypadá?

Spolupráce OPK MV s Policií ČR je na velmi dobré úrovni a neustále se rozšiřuje. Jsem rád, že to dávno není jen o spolupráci mezi příslušnými útvary prevence kriminality, ale že se stává samozřejmou součástí práce všech složek a útvarů PČR. Proto spolupracujeme mj. i s ÚSKPV, NCOZ, NPC, ŘSPP, ŘSCP, ale i s řadou krajských ředitelství. Zapojeny jsou i další resortní subjekty, třeba Muzeum PČR či resortní a policejní školy.

Spolupracujeme nejen při tvorbě a naplňování vládních strategií, ale také na konkrétních kampaních a rozvojových projektech. Jen namátkou zmíním dobudování a modernizaci speciálních výslechových místností pro zvlášť zranitelné oběti, kampaň proti vloupání, trestnou činnost na seniorech, prevenci kyberkriminality, zvláště pak sexuální zneužívání

děti online, vývoj nových nástrojů při odhalování a prevenci sprejerství, projekt Mapy budoucnosti vyvíjející predikce kriminality a další analytické nástroje v prostředí GIS PČR, mapy kriminality pro obce a pro veřejnost garantované Policií ČR, pomoc obětem domácího násilí (i s využitím nových technologií), kampaň v rámci koordinovaného systému pátrání po pohřešovaných dětech, úsilí o oslovení příslušníků menšin k práci v řadách Policie ČR, vybudování systému protidrogové prevence se zaměřením na zvyšování právního vědomí, výstavbu páteřního kamerového systému provozovaného Policií ČR v jednom z krajů či podpora rozvoje projektu Bezpečný kraj – Bezpečné město.

V neposlední řadě je tu každoroční finanční podpora OPK MV projektům prevence kriminality uvnitř resortu, převážně Policie ČR. Jedná se ročně o 2 miliony korun, které jsou přidělovány zejména celorepublikovým projektům útvarů Policejního prezidia a regionálním projektům jednotlivých krajských ředitelství (často ale v rámci dobré praxe přenositelných i do jiných krajů). Policie ČR také velmi často spolupracuje na projektech samosprávných krajů, obcí a měst, které OPK MV každoročně podporuje více než 50 miliony korun (v letošním roce více než 55 mil. Kč).

■ Můžete shrnout vývoj prevence kriminality za poslední čtyři roky?

V lednu 2016 schválila vláda ČR novou Strategii prevence kriminality v ČR na léta 2016 až 2020, která stanovila priority a cíle na pětileté období a následně i akční plán s přibližně 80 konkrétními úkoly k naplňování strategie. Přesné vyhodnocení strategie budeme zpracovávat v letošním roce, ale již nyní můžeme konstatovat, že její cíle a úkoly se daří naplňovat.

Vzhledem k tomu, že cílů i úkolů je téměř stovka, můžeme tu shrnout jen ty nejdůležitější. Už když se podíváme na statistiky registrované trestné činnosti a související ukazatele, vidíme dlouhodobé snižování trestné činnosti, a to téměř ve všech oblastech (výjimkou je zejména kyberkriminalita).

Když píšeme o prevenci v časopise Policista, tak je namístě zde vyzdvihnout velký posun, ke kterému došlo

v oblasti prevence kriminality v řadách Policie ČR. Prevence se stala běžnou součástí policejní práce ve všech složkách a na všech úrovních, nový policejní prezident brig. gen. Jan Švejdar určil prevenci jako jednu ze svých priorit a po letech opět oddělil práci tiskových mluvčích a preventistů a roli a počty preventistů na Policejním prezidiu i v krajích posílil. V rozpočtu policie jsou vyčleněny samostatné finanční prostředky na preventivní aktivity, probíhá koordinace preventistů z úrovně PP směrem do krajů a vedle krajských priorit jsou tak efektivně naplňovány i ty celorepublikové...

■ Jaké konkrétně?

Když to budu hodnotit po jednotlivých prioritách, tak celkově došlo k posílení spolupráce relevantních subjektů v oblasti prevence kriminality, navýšení finančních prostředků do této oblasti (nejen ze státního rozpočtu či v rozpočtu policie, ale své programy zavedla i většina krajů), úspěšně jsou implementovány nové technologie a analytické nástroje. Byl odveden velký kus práce pro zlepšení podmínek pro oběti trestné činnosti v praxi, velký posun byl zaznamenán také v práci s pachatelem, ať už přímo ve věznicích (např. významně zvýšena zaměstnanost vězňů), či v práci Probační a mediální služby. Úspěšné projekty prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách (mj. asistenti prevence kriminality, domovníci – preventisté), ale také dobrá práce policejních styčných důstojníků pro menšiny a jejich skupin vedly k tomu, že v období současné strategie nepropukly v souvislosti s těmito lokalitami žádné nepokoje, jichž jsme byli svědky v letech předchozích. A konečně včasným zaměřením na nové trendy se nám podařilo včas podchytit a po prvotním nárůstu snížit nové a rozšiřující se druhy kriminality jako trestnou činnost páchanou na seniorech, trestnou činnost související s migrací (v našich podmínkách zejména tu páchanou cizinci – zaměstnanci ve velkých průmyslových zónách a jejich okolí), případně připravit a šířit velké množství osvětových a preventivních aktivit v oblastech, jejichž růstu nelze kvůli změnám ve společnosti zabránit, jako je trestná činnost páchaná v cyberprostoru.

Další informace najdete na stránkách MV ČR, Policie ČR a www.prevenckriminality.cz

■ Jak bude vypadat další vývoj?

Rádi bychom věřili, že nadále budou pokračovat pozitivní trendy z předchozích let, případně bude situace stabilizovaná na té vynikající úrovni, které se podařilo dosáhnout. Vždyť v posledních letech se ČR umísťuje jako 6. či 7. nejbezpečnější země světa.

Bohužel nikdo neví, jak se projeví dopady koronavirové krize do celé řady oblastí lidského života či kriminality. V každém případě je třeba se už nyní na tyto dopady připravovat, vnímat a analyzovat prvotní signály a včas na ně reagovat i v zaměření aktivit prevence kriminality. Řešení situace kolem koronaviru se už stihlo promítnout i do rozhodování o dotacích prevence kriminality samosprávám na přelomu března a dubna tohoto roku, kdy byly podpořeny především projekty, jež mohou v této situaci pomoci – asistenti prevence kriminality, domovníci – preventisté, městské kamerové a dohlížecí systémy určené na dohled nad veřejným prostranstvím, ale např. i projekty zaměřené na prevenci kyberkriminality.

Také nás čeká vypracování nové Strategie prevence kriminality v ČR od roku 2021 a její předložení vládě ČR. Zde ale předpokládáme, že základní priority zůstanou zachovány z aktuální strategie – posilování systému prevence kriminality, práce s oběmi trestných činů, resocializace pachatelů a prevence recidivy (mezi oběmi i pachateli budeme zvýšenou pozornost věnovat zejména dětem), komplexní programy prevence kriminality v rizikových lokalitách (sociálně vyloučené lokality, průmyslové zóny se zvýšeným množstvím zahraničních pracovníků a jejich okolí apod.) a v neposlední řadě sledování nových trendů a forem kriminality, stejně jako možností a technologií, jak se kriminalitě bránit (typicky kyberkriminalita, ale i nové trendy v tradičních druzích kriminality, jako je drogová i majetková trestná činnost, podvody na seniorech, cizinecký prvek v kriminalitě a další...).

Tvoje cesta

Foto PP ČR

Prevence kriminality, má-li být efektivní, musí logicky reagovat na mnoho faktorů, počínaje vývojem trestné činnosti a konče postoji cílových skupin. Najít cestu, jak oslovit jednotlivé skupiny obyvatel, zaujmout je a „přemluvit“ je k naslouchání a přijetí vlastní zodpovědnosti, někdy nemusí být úplně jednoduché. Kudy se vydává policejní prevence?

Letošní rok probíhá ve znamení nové preventivní koncepce, která nese jednotný název Tvoje cesta. „Chceme probudit v lidech pocit zodpovědnosti za vlastní bezpečí. Chceme lidem nabídnout v různých oblastech návody, jak se nevystavovat rizikovým situacím, jak chránit své blízké, své osobní bezpečí, ale třeba i svůj majetek. V tuto chvíli cílí nový koncept prevence do oblasti dopravy, primární protidrogové prevence a bezpečí v digitálním prostředí,“ komentuje nové směřování policejní prezident brig. gen. Jan Švejdar, který prevenci kriminality označil za jednu ze svých priorit.

„Ve své základní filozofii si koncept klade za cíl apelovat na odpovědnost každého jednotlivce za vlastní bezpečí, včetně odpovědnosti rodičů za bezpečí dětí,“ doplňuje vedoucí oddělení prevence PP ČR plk. Zuzana Pidmanová. Pojďme si tedy jednotlivé sekce představit podrobněji.

„Tvoje cesta onlinem“

Sekce „Tvoje cesta onlinem“ je zaměřena na bezpečnost v digitálním prostředí. Jeho základním kamenem je projekt vybudovaný ve spolupráci s ČSOB, jehož hlavní myšlenkou je ochrana osobního soukromí v anonymním prostředí internetu a primární ochrana před predátory. V letošním roce odstartoval společný výukový program, který realizují policejní preventisté a bankovní experti (ambasadoři finanční gramotnosti) na základních školách. Ti apelují na uživatele internetu především tak, že jim zprostředkovávají exkurz do digitálního světa a poukazují na nedostatky zabezpečení účtů a profilů na sociálních sítích. Ukazují také žákům, jak si data vložená do online prostředí žijí svým životem bez možnosti ovlivnění. S tím samozřejmě souvisejí také metody a návody pro preventisty a další pracovníky, jak k prevenci kriminality v této oblasti přistupovat. V průběhu

letošního roku se navíc mohou uživatelé internetu těšit na preventivně-informační kampaň, která na základní projekt – v tuto chvíli výrazně omezený koronavirovou krizí – naváže.

„Tvoje cesta načisto“

A dostáváme se k prevenci protidrogové a k tomu, jak zůstat „čistí“. Ani tady téma najednou nespadlo z nebe. Naopak, navazuje na program „To je zákon, kámo!“, který pro změnu tvoří jakési pokračování projektu Protidrogového vlaku (Revolution Train). Gestorem tohoto programu je Národní protidrogová centrála SKPV, policie ovšem v problematice spolupracuje s Nadačním fondem „Nové Česko“, který provozuje Protidrogový vlak. Koncept tohoto druhého pilíře je postaven na faktu, že úkolem prevence v oblasti protidrogové je upozorňovat na rizika, a zejména právní dopady užívání, držení, výroby a distribuce návykových látek. V sou-

časné době se navíc připravuje rozšíření konceptu o oblast návykových látek v silniční dopravě. A pokud má být takové působení efektivní, je potřeba vědět víc o tom, s kým mluvíme, proto se autoři projektu věnují i takovým věcem, jako je sběr relevantních dat o trávení volného času dětí a mládeže do 18 let, o jejich pohybu v kyberprostoru apod.

Také v tomto případě je hmatatelným výsledkem projektů a spolupráce metodický návod (scénář lektora), jak pracovat s žáky, v tomto případě ovšem metodika přímo navazuje na fakt, že žáci absolvovali prohlídku Protidrogového vlaku. A jak vyplývá z názvu projektu, tedy „To je zákon, kámo!“, je jeho účelem zvyšování právního vědomí dětí a mládeže v oblasti závislostí a návykových látek.

„Tvoje cesta v dopravě“

Od roku 2011 do roku 2019 zemřelo na českých silnicích 123 dětí, 1 289 dětí bylo těžce a 18 405 lehce zraněno. Nutno podotknout, že statistiky dále ukazují, že děti v drtivé většině jako pasivní účastníci umírají v silničním provozu vinou dospělé osoby, zpravidla řidiče motorového vozidla. I proto je dopravní prevence třetím pilířem nové preventivní koncepce. Ten stojí na spolupráci s neziskovou orga-

Plk. Zuzana Pidrmanová

nizací Bezpečně na silnicích, o. p. s. (Tým silniční bezpečnosti). Projekt, na němž policie s týmem spolupracují, se jmenuje „Markétina dopravní výchova“, další – už „pouze“ policejní je pak projekt „Zebra se za Tebe nerozhledne“. Základním předpokladem této cesty je fakt, že nemá smysl začínat s dopravní osvětou u dospělých nebo se omezovat jen na jednu konkrétní věkovou skupinu, ale že systém dopravní výchovy má být v České

republice dostupný všem. Navíc, jak konstatuje plk. Zuzana Pidrmanová: „Čím dříve se s dopravní výchovou u dětí začne, tím dříve si návyky bezpečného pohybu v silničním provozu osvojí. Je to o to důležitější součástí policejní prevence, že dopravní výchova zatím není, ale měla by být ukotvena jako povinná součást školních vzdělávacích programů. Předpokládaný termín, kdy se tak stane, je rok 2025. A preventisté nezapomínají ani na autoškoly, také tam by se měla jejich činnost rozšířit formou nových projektů. I v tomto případě jsou samozřejmě k dispozici metodiky, semináře a další materiály obsahující informace a návody, jak přistupovat k prevenci v silniční dopravě se zaměřením na školní děti a lektory. Zároveň je ale třeba říci jednu velmi důležitou věc: „Veškeré aktivity či systémy dopravní výchovy nikdy nenahradí nezastupitelnou roli rodičů při výchově dětí k bezpečnému pohybu v silničním provozu, odpovědnosti za své chování a respektu k dodržování zákonem stanovených pravidel,“ upozorňuje Veronika Hodačová z Policejního prezidia ČR.

A sluší se asi dodat, že to se netýká jen dopravní výchovy.

Dvoustranu připravila
Jana Pírkrylová

Tři otázky pro policejního prezidenta

■ **Při svém nástupu do funkce jste za své priority vyhlásil oblast drogové kriminality, dopravy a bezpečí v online prostředí. Zmiňoval jste také, že vnímáte jako velmi důležitou prevenci v těchto oblastech. Proč považujete právě prevenci kriminality za důležitou?**

Je to skutečně tak, domnívám se, že pokud nastavíme fungující systém prevence, můžeme v konečném důsledku docílit menší zátěže výkonných složek. Pokud se budeme věnovat odstraňování kriminogenních faktorů v rizikových místech, budou mít policisté v přímém výkonu více prostoru pro řešení ad hoc situací. K tomu potřebujeme fungující síť odborníků, kteří budou schopni riziková místa a situace mapovat, vyhodnocovat a přijímat odpovídající opatření.

■ **Nový koncept prevence cílí na veřejnost, jak ho vnímají samotní policisté?**

Je pravda, že doteď nebyla situace v policii k prevenci zcela příznivá. Policejní preventisté byli vnímáni často jako někdo, kdo si chodí hrát s dětmi do školek. Tak to ale není a být ani nemůže. Považuji za velmi důležité,

aby policisté vnímali, že prevence je důležitou součástí každodenního výkonu služby a že preventista by měl být jakýmsi koordinačním nástrojem pro komunikaci s orgány státní správy, samosprávy a dalšími subjekty. Po dvaceti letech budování systému policejní prevence je už opravdu načase, aby se pohled na prevenci, její roli a důležitost změnil.

■ **Chystáte teď v oblasti prevence nějaké další kroky?**

Rozhodně je před námi ještě dlouhá cesta v osvětě vně i dovnitř policie. Musíme stabilizovat síť preventistů a uvést všechny naše vize do praxe. Samozřejmě budeme dále pracovat na konceptu „Tvoje cesta“ a připravujeme také preventivní kampaně se zaměřením na seniory, drogy za volantem nebo zabezpečení majetku. Jisté je, že v oblasti prevence, pokud chceme, aby měla smysl a fungovala, jak má, bude stále co dělat. Prevence musí umět reagovat na aktuální dění, na vývoj kriminality, na potřeby společnosti. Neměla by vymýšlet vymyšlené, měla by efektivně a cíleně pracovat s osvědčenými metodami a postupy a být všude tam, kde je potřeba.

Doprava s Markétou

O dopravě už byla řeč na předchozí dvoustraně. Tedy o dopravní prevenci. A také o tom, že pokud mají na silnicích být zodpovědní řidiči a chodci, je potřeba začít s jejich „výchovou“ už v dětském věku. Jenže jak?

Foto archiv PČK

Jsme v tom společně

Pandemie sice zavřela školy nebo domovy seniorů, preventisté nicméně v práci neustali, více si ostatně přečtete také na str. 10–13. Svě působení samozřejmě přizpůsobili situaci, upozorňovali proto především na to, jak se chovat a jaká pravidla dodržovat – včetně těch hygienických.

Jsme v tom společně – to je motto preventivních rad a příspěvků, které Policie ČR od začátku krize zveřejňovala na svých webových stránkách a sociálních sítích. Kromě rad zaměřených na hygienická opatření a ochranu před nákazou ale reagovala například na pokusy podvodně vylákat z lidí peníze pod záminkou prodeje hygienických pomůcek. Nezapomněla ani na handicapované občany. Rodičům zase nabídla rady, jak o situaci mluvit s dětmi, nezapomínala ale ani na dopravní situaci, právě tady se osvědčila již zmíněná Markétina dopravní výchova.

Jednou z cest, jak děti v tomto ohledu zaujmout, je třeba projekt Markétina dopravní výchova, ostatně i o něm už byla řeč. Jak ale vypadá? Jedním z jeho hlavních rysů je to, že je komplexní, cílí totiž na děti od mateřských škol po žáky druhého stupně základního vzdělávání, ale také na pedagogy. Výsledkem je nabídka materiálů a pomůcek pro pedagogy a policisty, ty jsou rozlišené podle věkových skupin a kopírují potřeby a rozumový vývoj dané věkové skupiny. Velký ohlas má například „Markétin dopravní kufřík“, který obsahuje hry, plakáty, motivační básničky a další výukové pomůcky a s nimiž přednášející pracují při setkáních s dětmi. Velkým plusem jsou navíc webové stránky projektu, kde lze najít třeba časopis pro děti s názvem Střeštěn (tématem aktuálního čísla jsou neviditelní chodci a reflexní prvky), ale také volně dostupné pracovní sešity a další materiály. Novinkou je mapa dopravních hřišť nebo online testy dopravních znalostí.

Na Markétu a její dopravní výchovu ale navazuje i další již zmíněný projekt, říkáme mu už jen zkráceně Zebra, třeba grafickým zpracováním materiálů pro žáky 3. a 4. tříd. Jednotná grafika tak přispívá k ucelenosti celého konceptu pro předškolní a základní školní vzdělávání. A ještě jedna velká výhoda: oba tyto projekty, respektive celý tento koncept se dá „naroubovat“ na jakýkoli výukový předmět nebo školní aktivitu, je totiž variabilní a přizpůsobí se konkrétním potřebám pedagoga.

Základní školou to ale nekončí. „V průběhu roku 2020 se dále budeme zaměřovat na aktivity pro středoškolské studenty, kteří se připravují na roli řidičů,“ vysvětluje plk. Zuzana Pidrmánová, podle níž jde o velmi potřebnou a smysluplnou věc. Příkladem může být například rakouský systém. „Pokud podpoříme zájem o dopravní témata a pomůžeme účastníkům provozu vstřebávat dopravní problematiku zábavnou a atraktivní formou, máme šanci, že budoucí generace chodců, spolujezdců, cyklistů i řidičů motorových vozidel bude k sobě, ostatním účastníkům provozu a dopravnímu prostředí přistupovat zodpovědně a s pokorou, což bezpečnost a plynulost silničního provozu nezbytně vyžaduje,“ doplňuje Veronika Hodačová z Policejního prezidia.

Netradiční vlak

Slyšeli jste o Revolution Train? Asi ano. Jedná se o ojedinělý projekt zaměřený na protidrogovou prevenci. Stojí za ním Nadační fond Nové Česko, za Policii ČR je jeho odborným garantem Národní protidrogová centrála SKPV PČR. Jen vlakem to ale nekončí.

Foto archiv PČR

Projekt Revolution Train cílí na nezletilé a mladistvé, kteří se s oblastí užívání návykových látek seznamují v interaktivním prostředí speciálního vlaku – ten objíždí na svých „tour“ jednotlivá města. Návštěvou vlaku to ovšem skutečně nekončí, navazuje na ni totiž program „To je zákon, kámo“, opět odborně garantovaný Policií ČR. Jeho úkolem je prohlubování právního vědomí nezletilých a mladistvých

– o tom už ostatně také padla zmínka na předchozích stránkách v souvislosti s koncepcí Tvoje cesta. Na úpravách a doplnění návazného programu se významně podílí NPC.

Abychom se ale vrátili k vlaku a tomu, co následuje: dalo by se říct, že jedno bez druhého nemá smysl. Jinak řečeno, oba programy spolu souvisí a navazují na sebe. Vzhledem k věku frekventantů totiž projekt klade

důraz na důležitý aspekt užívání drog, a to jsou jeho právní dopady. Druhá část projektu, tedy program „To je zákon, kámo!“, však neprobíhá hned při návštěvě vlaku, ale s určitým časovým odstupem (ideálně jeden až tři měsíce po návštěvě vlaku) už ve školách, kde žáky navštíví policejní preventisté. A aby byla cesta škol k vlaku snazší, preventisté při běžných aktivitách ve školách – vynechme teď nestandardní současnou situaci a mluvíme obecně – informují pedagogy o možnosti vlak navštívit, možných termínech a kontaktech na zástupce projektu. Vlak ale neslouží jen ke vzdělávání žáků – jeho návštěva je také součástí školení lektorů.

A poznámka na závěr: projekt Revolution Train přesahuje hranice České republiky a navštěvuje například naše německé sousedy. Ba co víc, zemí, které mají o projekt zájem, přibývá. Na konci loňského roku dokonce zástupci projektu spolu s vedoucí oddělení prevence PP ČR plk. Zuzanou Pidrmanovou a šéfem odboru prevence kriminality MV ČR Michalem Barboříkem představili projekt ve Finsku na konferenci Best Practice, kterou pořádala European Crime Prevention Network (více o mezinárodním kontextu prevence kriminality v boxu).

-aa-

Prevence bez hranic

„Oblast prevence kriminality jako taková není, na rozdíl od řady jiných oblastí, upravena nějakými závaznými mezinárodními smlouvami či právními předpisy EU. Nicméně některé dílčí oblasti závazných mezinárodně právních předpisů se promítají i sem, zejména v problematice lidských práv, případně trestně právní legislativy, která je sice primárně zaměřená na represii a vyšetřování, ale s prevencí více či méně rovněž souvisí,“ vysvětluje ředitel OPK MV Michal Barbořík a pokračuje: „Prevencí kriminality se zabývá i samotná OSN. Jednou za pět let se dokonce koná velký kongres OSN pro prevenci kriminality a trestní justici. Ten měl být letos v dubnu v japonském Kjótu, ale kvůli koronaviru byl odložen. Na tomto kongresu se přijímá deklarace, která určuje priority v práci orgánů OSN zaměřených na prevenci kriminality a trestní justici na dalších pět let.“

V EU pak funguje působí síť prevence kriminality (EUCPN), která slouží především jako platforma pro sdílení dobré praxe mezi členskými státy. „Nicméně v posledních letech EUCPN svou činnost rozšiřuje a snaží se členským zemím poskytovat i cenné informace a nástroje k nejruznějším tématům prevence kriminality, a od předloňského roku dokonce organizuje celoevropské

preventivní kampaně na vybraná témata (loni to byla kampaň proti vloupání a na obchodování s lidmi, letos k nim je plánovaná i kampaň proti kapesním krádežím), k nimž vytváří a dává k využití nejrůznější materiály (letáky, webové stránky, video či rozhlasové spoty apod.),“ vysvětluje Michal Barbořík a spokojeně dodává: „Spolu s Policií ČR jsme se k těmto kampaním v loňském roce připojili jako jedna z neaktivnějších zemí EU vůbec. ČR se také pravidelně zapojuje do Evropské ceny prevence kriminality organizované EUCPN a úspěšně předkládá projekty, které v jednotlivých letech vyhrály národní kolo. V roce 2016 dokonce projekt Senior akademie z Brna získal v této celoevropské soutěži hlavní cenu.“

Tím ale výčet aktivit nekončí: „Vedle OSN a EUCPN vzpomeňme také na spolupráci s Radou Evropy (zejména na problematiku menšin a jiná lidskoprávní témata), prestižní předsednictví ČR v technické komisi CEN/TC 325 Evropské organizace pro standardizaci, která je zaměřena na prevenci kriminality při plánování městské výstavby a navrhování budov, či spolupráci s Evropským fórem pro bezpečnost ve městech (EFUS). Rovněž se snažíme – a daří se nám to – čerpat či jiným subjektům zprostředkovávat nemalé finanční prostředky z evropských fondů, norských finančních mechanismů a jiných forem finanční pomoci na projekty prevence kriminality,“ uzavírá šéf OPK.

Prevence trochu jinak

I v těžkých časech pandemie koronaviru se projevila kreativita, iniciativa a nezdolná vůle policejních preventistů čelit krizi a pomáhat lidem v jejich okolí.

Preventisté z pražského krajského ředitelství doslova ze dne na den vytvořili na své služebně krejčovskou dílnu a ušili bezmála 600 roušek pro své kolegy a jejich rodinné příslušníky. Nezapomněli ani na seniory. „Nabídli jsme jim mediální pomoc v podobě dovozu obědů či vyřizování životních událostí u bank a pošt,“ zmiňuje mjr. Luděk Pleger, vedoucí pražské prevence. Do škol otevřených za zprůsvětlených podmínek pro děti státních úředníků dovezli výukové a zábavné materiály, aby se děti nenudily a dostaly lepší náladu. Jakmile situace dovolí, chystají pro ně mediální soutěž zaměřenou na bezpečnost v dopravě. Podobně podali pomocnou ruku i v dalších krajích.

V Olomouckém kraji oslovili preventisté devět dětských domovů s nabídkou volnočasových materiálů (pexesa, vystřihovánky, omalovánky, křížovky a doplňovačky, pracovní listy apod.) a setkali se se zájmem ředitelů. „Podle počtu a věku klientů jsme materiály rozvezli a předali je mimo budovy dětských domovů,“ říká por. Lenka Vanková z odd. tisku a prevence. Je jisté, že dětem tím zpříjemnili

dlouhé chvíle. Stejně si počínali i preventisté v Karlovarském kraji, kteří zašli ještě kousek dál, když pro děti z těchto zařízení vymysleli soutěž s tématem „Práce Policie České republiky v době nouzového stavu“.

Ti nejzranitelnější

Do rizikové skupiny, a nejen v době nouzových opatření, patří seniory. I když policejní preventisté nemohou

mezi ně, přesto s nimi jsou a na prevenci nezapomínají. Například do vybraných domovů s pečovatelskou službou zejména na Šumpersku doručili drobné dárky v podobě notýsků a křížovek doplněných preventivními radami. „Díky vstřícnému přístupu šumperské společnosti PONTIS, o. p. s., a také sociálních pracovníků Charity mohou tyto dárky potěšit také klienty přímo v domácnostech,“ ozve se por. Lenka Vanková.

Společnými silami plzeňského krajského ředitelství se podařilo ušít několik stovek ochranných roušek. Část jich zaměřila mezi policisty. Zbývající roušky se policistky z oddělení tisku a prevence rozhodly věnovat seniorům v kraji. „Za dodržení důsledných hygienických opatření jsme prostřednictvím personálu předaly do domovů pro seniory a domovů s pečovatelskou službou na území Plzeňského kraje nejen ručně ušité ochranné pomůcky, ale také křížovky pro seniory a další materiály, kterými si mohou seniory krátit dlouhou chvíli v odloučení,“ přiblížila pomoc koordinátorka prevence kpt. Markéta Fialová.

V Karlovarském kraji preventisté spolupracují se všemi obecními úřady. „Posíláme jim různé osvětové materiály, např. letáčky ohledně COVID-19, tipy pro seniory, pro děti apod., a obce tento preventivní materiál zveřejňují na sociálních sítích či na svých webových stránkách,“ zmínila způsob osvěty krajská koordinátorka prevence por. Zuzana Týřová z KŘP Karlovarského kraje.

-kp-

Policistky v Plzni před obchody v časech určených pro seniory rozdávaly roušky a materiály s preventivními radami

Foto archiv PČR

Má to smysl!

Současná situace sice bohužel nedovoluje preventistům navštěvovat děti ve školách nebo pořádat besedy pro seniory, přesto ale přijměte nabídku malého exkurzu do jejich běžných aktivit.

Každý rok po celé republice probíhají preventivní akce policie se zaměřením na řidiče, děti, seniory aj. A preventisté tu zanechávají svou stopu. Jejich cílem je snížit nápad trestné činnosti u různých druhů kriminality, zvýšit pocit bezpečí a apelovat na zodpovědné chování.

Online

Dnešní děti se v prostředí internetu pohybují jako ryba ve vodě, dokud se nelapí do „sítě“. Proto i na tento fenomén posledních let cílí preventisté svoji činnost. Zatím jen v Moravskoslezském kraji – než udeřila koronakri- ze – byl představen nový preventivní program „**Tvoje cesta onlinem**“ se základními bezpečnostními radami jak rodičům, tak žákům druhého stupně základních škol. Autoři projektu plk. Ondřej Moravčík a kpt. Jan Čížkovský seznámili zhruba sedm desítek moravskoslezských preventistů se základními informacemi o projektu. Pro start se v kraji vybralo Novojičínsko z důvodu vyššího počtu prověřovaného trest-

ního jednání, kdy se obětí staly děti. Výukový program zhlédlo v novojičínském kině na 800 dětí. „Program doplnili kriminalisté oddělení kybernetické kriminality moravskoslezské policie konkrétními případy. Žáci program křivovali a reagovali vlastními zkušenostmi či zážitky,“ zmiňuje moravskoslezská vedoucí prevence mjr. Gabriela Pokorná. Posлуchači se například dozvěděli preventivní rady a doporučení, jak poznat „predátora“, které informace zásadně nezveřejňovat, tedy jak se nelapit do sítě. A co ostatní kraje? „Po domluvě s vedoucí oddělení prevence PP plk. Zuzanou Pidrmánovou by se mělo konat jedno velké školení pro všechny policejní preventisty v České republice, kde jim bude projekt do detailu představen. A na skupině dětských posluchačů jim demonstrujeme práci s cílovou skupinou,“ osvětluje situaci plk. Ondřej Moravčík a doplňuje: „Všichni preventisté již však dostali potřebné materiály včetně několika metodik, takže projekt sám o sobě běží i bez plánované-

ho úvodního semináře. Byť si uvědomujeme, že koronakri- ze jej de facto zastavila a v mírné formě pouze stále ožívujeme audiovizuální podklady, které cestou sociálních sítí distribuujeme k dětem.“

Pilotní program

Online bezpečí se věnují i pardubičtí policisté. Ti společně s Tým pro mládež a za finanční podpory města Pardubice spustili pilotní preventivní program „**Kyber děti**“ zaměřený nejen na děti, ale i jejich rodiče a učitele. Tato aktivita Týmu pro mládež reaguje na společenskou poptávku po zvýšení informovanosti učitelů a rodičů v oblasti práce se sociálními sítěmi. A chce přiblížit posluchačům a účastníkům projektu hlavní rizika sociálních sítí a seznámit je s nejčastějšími metodami, které agresori používají ke svým útokům v kyberprostoru. Pro pedagogy a rodiče dětí probíhají proškolení či besedy. „Na základě kazuistik ukazujeme rizika spojená s využíváním internetu a sociálních sítí, metody agresorů a možnosti ochrany ve virtuálním světě,“ zmiňuje pardubický koordinátor prevence kpt. Jiří Tesař. Nedílnou součástí projektu je participační představení pro děti s názvem #Kyber LIFE, které vtáhne diváky do děje skrze jejich mobilní telefony.

Ohrožení seniorů

Seniori patří k nejvíce ohroženým skupinám osob jak majetkovou, tak násilnou trestnou činností. Bohužel i v době šíření nebezpečného koronaviru se najdou podvodníci, kteří se snaží situace zneužít. „Například pod zástěrkou roznosu ochranných pomůcek vylákají ze seniora podpis a ten až se značným zpožděním zjistí, že podepsal nějakou nevýhodnou smlouvu. Proto je velmi důležité i v těchto dnech informace a preventivní rady neustále distribuovat mezi širokou veřejnost, zejména pak k seniorům,“ upozorňuje jihomoravská koordinátorka prevence kpt. Zdeňka Procházková. Informace šíří nejčastěji ve spolupráci s městy a obcemi elektronickou formou. V preventivním projektu KŘP Jihomoravského kraje „**Obezřetný senior**“ se po celý rok policisté zaměřují na předání aktuálních informací o nejčastějších praktických zlodějů a podvodníků seniorům. Cestou preventivních besed seniory upozorňují na nejčastější rizika, sdělují rady a doporučení, jak se nestát obětí. „Díky finančnímu příspěví Ministerstva vnitra jsme vytvořili doprovodný materiál v podobě krátkých videospotů se zaměřením na podvodníky, konkrétně na legendy ‚přeplatek‘ a ‚vnuk‘. Seniori si tak lépe představí samotnou situaci,“ uvádí k projektu koordinátorka. Pro seniory připravilo KŘP Zlínského kraje

projekt na prevenci kriminality na nich páchané „**Víš, kdo je za dveřmi?**“. Jde o preventivní spoty promítané v opakovaných intervalech na LCD obrazovkách v čekárnách několika nemocnic ve Zlínském kraji. „Upozorňujeme v nich na nejčastější legendy, se kterými se policisté při šetření trestné činnosti páchané na seniorech setkávají, včetně odkazu na bezplatnou tísňovou linku Policie ČR 158. Vizualizace preventivního spotu vychází z grafického návrhu letáku, který vznikl již v roce 2014 na oddělení tisku a prevence našeho ředitelství a který rozdáváme při besedách se seniory,“ představila projekt zlínská koordinátorka prevence por. Jitka Lysáčková. Odbor prevence kriminality Mini-

sterstva vnitra podpořil projekt v rámci resortního Programu MV v oblasti prevence kriminality finanční částkou ve výši 50 000 korun.

Vtáhnutí do děje

Další preventivní aktivitu pro seniory – podpořenou Odborem prevence kriminality MV – s netradičním nádechem a vtažením diváků do děje přináší projekt KŘP Pardubického kraje ve spolupráci s Divadlem Větrů z Ústí nad Labem „**Chraň se, seniore!**“. Několik hraných scének navozuje situace, do kterých se seniori mohou dostat, jako například nabídka služby přes telefon nebo chování u bankomatu či domácí násilí. Po každé scénce preven-

tisté radí seniorům, jak se nestát obětí trestného činu a kriminalisté z odboru obecné kriminality hovoří o zkušenostech z případů.

Karlovarští preventivní školící svoji konkurenci v dobrém slova smyslu v preventivním projektu „**Senior kurýř**“. Preventivní oslovovali seniorské spolky a pečovatelské domy s možností návštěvy a následné besedy určené seniorům. Ti tak získali povědomí o problematice páchaní trestných činů na seniorech a o podvodech, které na nich mohou být páchany. „Samí senioři, resp. ‚senior kurýři‘“ takto získané vědomosti z besedy dál šířili mezi své přátele a neaktivní seniory, a zvyšovali tak jejich právní povědomí a informovanost. Jako pomůcku dostali tzv. bezpečnostní taštičku, která obsahovala informační materiály, například kalendář s bezpečnostními radami nebo brožurku s rozбором hlavních témat kalendáře, kterou následně kromě svých znalostí seniorům předali,“ dodala k projektu krajská koordinátorka prevence por. Zuzana Týřová z KŘP Karlovarského kraje. Projekt se zaměřil zejména na tzv. neaktivní seniory, kteří nenavštěvují žádné seniorské spolky či jiná seniorská setkání. Zvýšený zájem seniorů přinesl projekt i do dalších míst Karlovarského kraje a na krajské úrovni bude pokračovat i letos, jakmile situace dovolí.

To je moje

Pozornost návštěvníků obchodních center v Karlovarském kraji poutaly dva bannery s preventivní tematikou, které mimo jiné upozorňují i na mobilní aplikaci „Zabezpečte se“ u stánku policistů s projektem „**Chráním si svůj majetek**“. Ti jim poskytovali odborné rady, jak nejlépe zabezpečit a ochránit svůj majetek. Nakupující si ve stánku mohli vyzkoušet čtyři vzorové panely mechanických zábranných prostředků včetně zabezpečovacích prvků od bezpečnostního zamykání klíčem po elektronické zabezpečovací zařízení. Od policistek dostali kovový přívěšek ve tvaru domečku s názvem projektu a brožuru s preventivními radami, aby věděli, jak správně zabezpečit svou nemovitost.

V silničním provozu

Neméně důležité jsou preventivní aktivity v dopravě. Denně usedá za vo-

Výtvarný materiál si děti na preventivní akci „**Sluníčko nebo mráček**“ připravují samy

Foto na dvoustraně archiv PČR

lant několik stovek tisíc řidičů, z nichž někteří podceňují rizika, nehlídají předpisy, a následky pak bývají tragické. Důležité je chovat se zodpovědně. V Ústeckém kraji policejní preventivní ve spolupráci se službou dopravní policie několik akcí uspořádali. „**Sluníčko nebo mráček**“ je krajská dopravně-preventivní akce za aktivní podpory koordinátora BESIP pro Ústecký kraj. Za cíl si klade zvýšení bezpečnosti na silnicích, zejména dětí. A právě ony jsou zapojeny do policejních preventivních kontrol, a mohou tak samy apelovat na řidiče, aby se za volantem chovali podle pravidel. „Žáci vybraných základních škol se podílejí na hodnocení řidičů a sami určují, jestli chování za volantem bylo v pořádku, nebo zasluhuje postih,“ zmiňuje por. Alena Bartošová z KŘP Ústeckého kraje. Děti „dobré“ řidiče pochválí a odmění obrázkem sluníčka. Ti „špatní“ si od dětí vyslechnou pokárání a odjíždějí s vyobrazením mráčku. Myslí tu i na řidiče velkých vozů, pořádají totiž dopravně preventivní akci „**Den pro kamiony**“. Tato společná akce KŘP Ústeckého kraje (dálniční oddělení) a Odboru dopravy a silničního hospodářství Krajského úřadu Ústeckého kraje má upozornit zejména řidiče kamionové a autobusové dopravy na důležitost poutání bezpečnostními pásy. K vyzkoušení je toho opravdu hodně od simulátoru nárazu a otočného simulátoru kabiny kamionu přes speciální brýle navozující stav po požití alkoholu, drog nebo únavu až

po poskytnutí první pomoci. Akce se účastní i kolegové z Autobahn Polizei Dresden.

Teď zamíříme za dětskými účastníky silničního provozu. V Plzeňském kraji probíhá projekt „**Bezpečně s Leopoldem**“. Policisté KŘP Plzeňského kraje ve spolupráci s Krajským úřadem Plzeňského kraje a BESIP připravují balíček pro prvňáčky. Ti v něm najdou rozvrh hodin, záložku do knížky, vystřihovánky, omalovánky, úkolníček, pracovní sešit „S Ferdou v autoškolě“ a reflexní přívěšek na školní aktovku. Úkolníček provede děti celým rokem, každý měsíc jednou situací. Pracovní sešit pomůže dětem s orientací v silničním provozu a díky reflexnímu prvku v něm děti budou lépe viditelné. Projekt si klade za cíl upozornit malé školáky na důležitost dodržování pravidel bezpečnosti na cestě do/ze školy, ale také ve školních lavicích. „Naším přáním je působit na žáky již v mladším školním věku tak, aby získali jistotu, že policistů se nemusí obávat, ale naopak se na ně mohou za všech okolností s důvěrou obrátit,“ zmiňuje plzeňská koordinátorka prevence kpt. Markéta Fialová. Za prvňáčky se policisté v průběhu roku vrací. Budou-li mít děti příslušné měsíce v úkolníčku vyplněny, dostanou plyšového maskota policistu Leopolda nebo policistku Leontýnku. A na závěr roku se mohou těšit na soutěž o hodnotné ceny.